

".....ดูรู้ไหม

เวลาพ่อ ไปบรรยายที่ไหน พ่อเหนื่อยมากเลยนะลูก

ต้อง ใช้พลังมาก ในแต่ละครั้ง

พ่อเหนื่อยมดั่งผู้ฟัง

สักวัน ในบุญคุณของเขาที่เป็นฐานให้พ่อ ได้สร้างบารมี....."

ตอนที่ ๒

ความอ่อนน้อมถ่อมตน

"คุณพ่อขา คุณธรรมข้อหนึ่งที่ดูเหมือนธรรมดาเหลือเกิน แต่มีก้าวถึงในบุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ว่าเป็นสิ่งที่ทุกคนควรมี และมีก้าวถึงในมงคล ๓๘ ว่าทุกคนควรปฏิบัติตนนอกจากนี้ในโอวาทสี่ของเหลียวฝานที่ลูกเคยอ่านก็พูดถึงความอ่อนน้อมถ่อมตน ความอ่อนน้อมถ่อมตนนี้สำคัญอย่างไรคะ" ฉันทอยขึ้นในคำวันหนึ่ง

"สำคัญสิลูก ความอ่อนน้อมถ่อมตน ยิ่งเรามีความรู้ ยิ่งเรามีจิตใจสูงขึ้น ยิ่งต้องมี"

"แยกเป็นอ่อนน้อม กับถ่อมตนสองอย่างใช่ไหมคะ" ฉันทามรายละเอียด

"ใช่ลูก อ่อนน้อม คือ อาการแสดงกิริยาวาจาบนอบ ส่วนถ่อมตน เป็นการแสดงฐานะที่ต่ำกว่าความเป็นจริง คน

กระด้าง คนไม่อ่อนน้อมถ่อมตน ไปไม่ไกลหรือการอ่อนน้อม ไม่ใช่อ่อนแอนะ เราต้องมีการกระทำที่เข้มแข็ง แต่มีหัวใจที่อ่อนโยน แสดงกิริยาวาจาบนอบไปลูกรวงข้าวที่สมบูรณ์มีเมล็ดเต็มรวง จะโน้มลงมาแทบจรดพื้นเลย รวงข้าวที่เมล็ดไม่มีเนื้อข้างใน ปลายรวงชี้ขึ้นฟ้าหาคุณค่าไม่ได้ ไม่มีใครต้องการ นั่นละเป็นตัวอย่างที่ดีเลยลูก ส่วนการถ่อมตนเป็นการแสดงสิ่งที่ดีกว่าความเป็นจริง" ฉันคิดถึงห้องทุ่งสีทองที่เคยวิ่งเล่นตอนเป็นเด็ก ๆ

"คนมีสัมมาคารวะ เคารพพ่อแม่ ครูบาอาจารย์เป็นคนอ่อนน้อม เป็นคนที่จะได้รับสิ่งที่ดี เป็นคนที่จะขึ้นสูง" ฉันได้คิดว่า การก้าวขึ้นสู่เบื้องสูงแห่งคุณธรรมความดีต้องมีส่วนสมดุลอย่างเคร่งครัดกับการลด ละ เลิก "อัตตา" ซึ่งตามปกติแล้วการศึกษาในปัจจุบันทำให้คนมีความรู้มาก คิดว่าตัวเองดีกว่าคนอื่น เก่งกว่าคนอื่น แท้จริงแล้วเขากำลังเสื่อมลง โอกาสที่จะทำความดี สัมคุณธรรมสูญเสียไปเพราะอัตตาที่เพิ่มขึ้นทางที่ถูกแล้วผู้ที่มิปัญญาต้องเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน และเมื่อมีปัญญามากขึ้น ยิ่งอ่อนน้อมถ่อมตนลงอีก เรื่องนี้พ่อพิมพ์ของฉันเป็นตัวอย่างได้ดี

"ตอนพ่อไปบรรยายที่วัดเขาพุทธโคดมนะลูก มีเณรน้อยมาปฏิบัติธรรมกันเกือบ ๘๐ องค์ พอถึงวันกำหนดสึก เณร ๔-๕ องค์ไม่ยอมสึก พ่อแม่เตรียมเสื้อผ้ามาต้องเอากลับ พ่อเข้าไปถามเหตุผลว่าทำไมไม่สึก ทั้งที่พ่อแม่เอาเสื้อผ้ามาพร้อมแล้ว เณรท่านว่าสึกไปตอนนี้ไม่ได้ประโยชน์อะไร ใช้ชีวิตไร้สาระ ไปเล่นเกมส์ ไปดูหนังอะไรต่างๆ อยู่เป็นเณรยังได้ปฏิบัติสิ่งที่ดี และศึกษาธรรมะ คือท่านมีสัมมาทิฐิ พ่อกราบเณรพวกนี้ได้ อย่างสนิทใจ กราบความดีที่มีอยู่ในตัวเณรนั่นแหละ" สิ่งนี้ล่ะ คือความอ่อนน้อมถ่อมตนของคุณพ่อ คือความเป็นปราชญ์ในความคิดและจิตสำนึก แต่แสดงออกเยี่ยงสามัญชนนั่นเอง

"เวลาพ่อเข้าไปอยู่ป่า พ่อมีความอ่อนน้อมถ่อมตนกับธรรมชาติ ไม่เฉพาะแต่คนในสังคมนะ กับสิ่งที่เรามองไม่เห็น และกับสัตว์ต่างๆ ป่าไม้ธรรมชาติ ต้องปฏิบัติด้วยความเคารพ ให้เกียรติทุกอย่าง นั่นล่ะ เทวดาจึงได้มาสนทนาธรรมกับพ่อไปลูก เพราะพ่อมีความอ่อนน้อมถ่อมตนนี่ล่ะ" คุณพ่อเล่าถึงประสบการณ์ที่ดี ที่น้อยคนนักจักมีโอกาสได้สัมผัส

"ต่างกับนักปราชญ์ พวกสุตะฯกับจินตามยปัญญา คือพวกที่มีศักยภาพทางปัญญา IQ สูง แต่ไม่มีศักยภาพทางอารมณ์ เขาไม่มีสิ่งดี ๆ เหล่านี้ ตัวอย่างเช่นในสมัยพุทธกาลนะลูก วิศวกรพราหมณ์เป็นนักปราชญ์มีชื่อเสียงของกรุงราชคฤห์ขนาด

พระเจ้าพิมพิสารยังยอมรับนะลูก แต่ยิ่งฉลาดมากยิ่งขึ้นมีอัตตามาก ครั้งหนึ่งใช้วจาปราสาทพระมหากัจจายนะ ซึ่งเป็นพระอรหันต์สุดท้ายตายแล้วต้องไปเกิดเป็นลิงเลยนะ"

ฉันนึกถึงอีกตัวอย่างหนึ่งคือพราหมณ์สัญชัย อาจารย์ของโกณฑิยะ(พระมหาโมคคัลลานะ) กับอุปติสสะ(พระสารีบุตร) ที่ไม่ยอมไปเป็นศิษย์ของพระพุทธเจ้าทั้งที่รู้ว่าเป็นทางพ้นทุกข์ เพราะท่านมีมานะว่าตัวเองเป็นอาจารย์ ยอมอยู่เป็นอาจารย์สอนคนโง่ต่อไป ให้คนฉลาดไปหาพระพุทธเจ้า เพราะในโลกนี้มีคนฉลาดน้อยกว่าคนโง่ ท่านเลยยอมโง่ต่อไป เสียโอกาสที่จะหลุดพ้นจากความหลง เพราะอัตตาของตนและเพราะความไม่อ่อนน้อมถ่อมตนนั่นเอง

"มีอยู่ครั้งหนึ่ง พ่อไปบรรยายที่วัดอ้อน้อย หลังจากบรรยายเสร็จ หลวงปู่ฯ ท่านเรียกพ่อไปพบ ท่านบอกว่าชอบใจในคุณธรรมที่มีอยู่ในตัวคุณ" ฉันทราบดีว่าถ้าไม่ตีจริง หลวงปู่ฯ ท่านไม่ชมแน่นอน ฉันอยากจะทำว่า หลวงปู่กับคุณพ่อมีเป้าหมายของชีวิตไปทางเดียวกัน ครั้งหนึ่งหลวงปู่ฯนั่งแอบอยู่ในพุ่มไม้ข้างโบสถ์ที่วัดอ้อน้อย คอยสังเกตดูว่าจะมีใครสักคนกวาดกองขี้หมา ที่กองอยู่หน้าโบสถ์หรือไม่ ในที่สุดมีเณรน้อยองค์

หนึ่งเก็บกวาดขึ้นมาไปทิ้งโดยไม่คิดว่าจะมีใครเห็นทันทีได้นั้นและ หลวงปู่ก็ปรากฏกายของท่าน พร้อมทรุดองค์ลงกราบ "คุณธรรม" ของเณรน้อยนั้นทันที ฉันฟังเรื่องนี้แล้ว จึงรู้จักความอ่อนน้อม ถ่อมตนอย่างประทับใจเหลือเกิน ทั้งหลวงปู่และคุณพ่อเป็นผู้ สูงส่ง ผู้ยิ่งใหญ่และเข้าถึงธรรมอย่างแท้จริง

"อย่างเช่นลูกกราบพ่อแม่ของลูก ทำด้วยใจที่นอบน้อม ในที่สุดลูกได้รับผลดีที่นั่นชื่นชม" คุณพ่อยกฉันเป็นตัวอย่างบ้าง

"ลูกทำด้วยใจ" ฉันสำนึกในพระคุณของคุณพ่อที่ได้สอน ให้ฉันเป็นคนกตัญญูกตเวที

"ลูกรู้ไหม เวลาพ่อไปบรรยายที่ไหน พ่อเหนื่อยมากเลย นะลูก ต้องใช้พลังมากในแต่ละครั้ง พ่ออ่อนน้อมต่อผู้ฟัง สำนึก ในบุญคุณของเขาที่เป็นฐานให้พ่อได้สร้างบารมี แต่เมื่อทำจิต นิ่งสักพักก็หายเหนื่อย พลังเพิ่มขึ้นเร็ว พ่อให้ทุกคนด้วยใจนะลูก สงสารทุกคนตาดำ ๆ"

จริงสินะเคยเห็นอยู่ ใคร ๆ ต่างเข้ารุมล้อมถามปัญหา ของตน และชื่นชมพูดคุยกับคุณพ่อ ในเวลาที่ท่านจะพักก็ไม่ได้ พัก ในเวลาที่ท่านบรรยายต้องทำเต็มที่ ใช้ปัญญาและสมาธิเต็ม ร้อยจึงสูญเสียพลังมาก ฉันสังเกตเห็นแววตาที่เหนื่อยล้าของท่าน ชั่วแวบเดียวถูกลบสนิทไปด้วยแววตาแห่งความเมตตากรุณา และความมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์

ด้วยความที่เราเห็นคุณพ่อแข็งแรง กระฉับกระเฉง ยังดูเปี่ยมพลังเสมอ ทำให้ในอีกมุมหนึ่งเราอาจจะลืมนึกไปว่า คุณพ่อเป็นชายสูงอายุคนหนึ่ง ในวัยหลังเกษียณ อายุใกล้ ๗๐ ที่น่าจะหาความสุขหลังเกษียณ ด้วยความผ่อนคลายในบ้านปลายชีวิต ด้วยการเป็นคุณตา คุณปู่ที่น่ารัก ได้ปลูกต้นไม้ เลี้ยงสัตว์ ติ๊กอล์ฟ หรือเที่ยวไปในโลกกว้าง ให้สนุกเพลิดเพลิน แต่ท่านเสียสละสิ่งเหล่านี้ ลืมนึกถึงความสุขส่วนตัวและมีลมหายใจอยู่เพื่อคนอื่น ในช่วงระยะเวลาที่ต่อเนื่องยาวนาน ด้วยจิตใจมุ่งมั่นในอำนาจของคุณความดี คนดีนั้น แค่ทำตัวเองดี ละอายชั่ว กลัวบาป สร้างบุญกุศลใส่ตัว ถือว่าดีแล้ว แต่คุณพ่อของฉันดีเลิศแล้ว ยังเผื่อแผ่ความดีนั้นช่วยเหลือสังคมอีกมากมาย ยอมสละความสุขส่วนตัว ให้ผู้อื่นเบียดเบียนเวลาและพลังแรงกายใจ ทุกๆ อย่าง คนเช่นนี้สมควรแล้วที่จะเป็นผู้เสียสละ เรียกว่าดีเหนือดี

ทุกครั้งที่ฉันจุดเทียนบูชาพระ ฉันคิดถึงคุณพ่อเสมอ เพราะเทียนไขให้แสงสว่างแก่ผู้อื่นได้ด้วยการเผาไหม้พลังงานตัวเอง ชีวิตของท่านเช่นกัน สร้างปัญญาส่องทางชีวิตให้ผู้อื่น นับหมื่นนับแสนโดยการเสียสละชีวิตอุทิศให้ นี่ละวิถีของผู้นำ คือการได้รับใช้ผู้อื่น หากใช้การป่าวประกาศคุณความดีของตนไม่

วิถีแห่งพระโพธิสัตว์ ล้วนเหนี่ยวยากตรากตรำด้วยกันทั้งนั้น
 หลวงปู่พุทธอิสระ ท่านกล่าวว่า ความอ่อนน้อมถ่อมตน
 คือรากเหง้าของกุศลกรรม คนมีความรู้และสติปัญญามาก ยิ่ง
 ต้องมีความอ่อนน้อมถ่อมตนให้มาก สำหรับผู้ที่ยังรู้น้อย ความ
 สามารถน้อย ความอ่อนน้อมถ่อมตนมีความสำคัญ และจำเป็น
 มากที่จะใช้เป็นพื้นฐานเริ่มต้นที่จะพาเราไปพบปราชญ์ เพื่อ
 พัฒนาตนให้ถึงที่สุดของความเป็นผู้รู้ ดังนั้นความอ่อนน้อม
 ถ่อมตนจึงเป็นจุดเริ่มต้น และจุดสุดท้ายของการเรียนรู้ในศาสน
 ธรรมนี้

วันนี้ฉันได้เห็นคุณค่าความอ่อนน้อมถ่อมตนชัดขึ้นตั้งใจ
 น้อมนำมาปฏิบัติให้มากขึ้น ต่อไปฉันจะไม่แสดงตนว่าเป็นผู้รู้
 หรือฉลาดกว่าคนอื่นที่อยู่ในสังคมรอบตัว ฉันจะสุภาพอ่อนโยน
 (กิริยาวาจานิ่มนวล) กับทุกคนและทุกสิ่งแม้แต่กับตัวฉันเอง
 เพราะความอ่อนโยนคือ เครื่องหมายของหัวใจที่แข็งแกร่ง ฉัน
 จะพกพาความรู้และความดีไว้ในกระเป๋าเสื้อผ้า เหมือนเช่นฉัน
 มีนาฬิกาพกติดตัว พร้อมจะนำออกใช้เมื่อจำเป็น มิได้พกพา
 นาฬิกาเพื่อเอาออกมาอวดใครๆ ว่าฉันมีนาฬิกา แต่หากมีใคร
 ถามเวลาก็ก็นิ่งแล้ว ฉันจะบอกให้เขาทราบได้ แต่ฉันจะไม่เที่ยว
 ประกาศก้องร้องบอกโมงยาม เหมือนเป็นคนยามเด็ดขาด

"คุณพ่อขา ในมงคลสูตร มีการกล่าวถึงการเป็นคนว่าง่าย หมายถึงอย่างไรคะ"

"คือการอยู่ในโอวาท พร้อมรับความดีงามเข้ามาสู่ตัวเองไงลูก" คุณพ่อตอบ

"มันไม่ใช่การเชื่อคนง่ายหรือคะ"

"ไม่ใช่สิลูก นั่นเป็นพวกศรัทธาที่มง่าย พวกหลงผิด แต่ความว่าง่าย เป็นเหมือนคนที่ทำตัวเป็นภาชนะเปิด พร้อมที่จะรับความรู้ความดีงามต่างๆ ใครที่สอนยากรู้ใหม่ลูก พวกครู นักบวช พระราชา แล้วก็หมอบางคนด้วยลูก" คุณพ่อเอ่ยถึงบรรดาท่านทั้งหลาย ที่ถูกอัฒตาทอกพูนตัวเพราะสถานภาพเอื้ออำนวย

"เป็นคนว่าง่ายนี้เราต้องคิดว่าเรายังไม่ดีพอใช่ไหมคะ"

"ไม่ใช่นะลูก การคิดว่าตัวเองไม่ดีพอ เป็นการแข่งตัวเองนะลูก คิดติดลบ เลิกคิดซะ ต้องคิดว่าตัวเองยังมีดีไม่พอ ต้องทำดีให้มากขึ้นอีก" คุณพ่อนิ่งชั่วครู่แล้วกล่าวต่อไปว่า

"ลูกดูพระเวลาบิณฑบาตสิลูก เวลาลูกจะใส่บาตร ถ้าพระท่านแถมฝาบาตรนิดเดียว ลูกใส่ยากไหม" ท่านช่างเลือกตัวอย่างอธิบายจริงๆ จนฉันต้องอมยิ้ม

"ยากค่ะ" ฉันเริ่มเข้าใจแล้วว่า ความรู้ที่รู้ว่าตนเองไม่รู้ เป็นการก้าวไกลไปสู่ความรู้อย่างแท้จริง

"ใช่ลูก ต้องเปิดฝาบาตรให้เต็มทีจึงจะใส่ได้ง่ายใช่ไหมลูก ฉันได้ก็ฉันนั้น เราจะรับความรู้ความเมตตาจากครูบาอาจารย์ เราต้องเปิดหัวใจเต็มที่ ทำตัวให้ว่าง่าย ตอนพ่อไปฝึกที่วัดมหาธาตุฯ พ่อเปิดเครื่องรับคือเปิดหัวใจของพ่อเต็มที่ ให้ครูบาอาจารย์ซึ่งเป็นกัลยาณมิตร เห็นว่าเราพร้อมที่จะรับสิ่งที่ดีงาม พร้อมที่จะให้ท่านเจียรไน หรือทำอะไรก็ได้ ให้เรารับสิ่งที่ดีที่สุด" คุณพ่อยกตัวอย่างของท่านซึ่งความเป็นคนว่าง่ายนั้น ทำให้ท่านได้รับรางวัลจากบุญบารมีที่ท่านสั่งสมมานำมาช่วยเหลือผู้อื่นทุกวันนี้

"ท่านเจ้าคุณโชดก เป็นกัลยาณมิตรของพ่อ ท่านทำให้พ่อได้รับสิ่งที่มีค่าสูงสุด แล้วพ่อก็เป็นกัลยาณมิตรของลูกและทุกคน แม้กระทั่งสัตว์ทั้งหลาย เทวดาทั้งหลาย หรือแม้แต่ผีข้างถนนพ่อก็เป็นกัลยาณมิตรของเขา เพราะพ่อให้สิ่งที่ดีกับทุกคน" คุณพ่อกล่าวบทสรุปแห่งความดีงามที่ว่า

"สิ่งไม่ดีทั้งหลายให้ตายไปกับตัวเองนะลูก ถ้าจะทำอะไรให้ใครต้องทำแต่สิ่งที่ดี ๆ" อย่างที่คุณพ่อพร่ำสอน ด้วยอำนาจเมตตาบารมีอันยาวนานของคุณพ่อ ทุก ๆ คนจึงได้รับแต่สิ่งที่ดีจากท่าน ไม่มีข้อยกเว้น เพราะท่านถือว่า "หัวใจอย่างเดียวกัน เต้นอยู่ในทรงอกทุกผู้ทุกนามเหมือนกัน" นั่นเอง

ชีวิตคนเราเป็นเพียงระลอกคลื่นในมหาสมุทรแห่งกาล
เวลา ซึ่งมีความตายเป็นตัวสร้างความเสมอภาคที่ยอดเยียม
เราจึงต่างเป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกัน เมื่อมีชีวิต
อยู่ มีลมหายใจและมีพลัง จึงต้องรักผู้อื่นและแบ่งปันให้ผู้อื่น
คุณพ่อสอนฉัน ด้วยการทำให้คุณเป็นตัวอย่างอยู่ทุกลมหายใจของ
ท่าน

